

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้ แบบการวิจัย ประชากรและตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมในโครงการ

แบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการบรรยายและอธิบายเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการปฏิบัติของพยาบาลในการให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกละเมิดความรุนแรง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นพยาบาลเทคนิคและพยาบาลวิชาชีพที่เป็นผู้บริหารและปฏิบัติในแผนกที่เกี่ยวข้องกับสตรี ในโรงพยาบาลของรัฐ ทั้งระดับโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลประจำจังหวัด และโรงพยาบาลชุมชน โดยครอบคลุมภาคเหนือตอนบนและตอนล่างรวม 8 จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก และกำแพงเพชร

ผู้เข้าร่วมวิจัยในส่วนข้อมูลเชิงปริมาณกำหนดไว้ คือ 1300 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มเลือกจังหวัดภาคเหนือตอนบน 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ ภาคเหนือตอนล่าง 4 จังหวัด คือ อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก และกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกโรงพยาบาล ในแต่ละจังหวัดจะมีความแตกต่างกันในจำนวนของโรงพยาบาล แต่จะมีระดับของโรงพยาบาลคล้ายกันคือ โรงพยาบาลประจำจังหวัด และโรงพยาบาลชุมชน ดังนั้นการเลือกโรงพยาบาลให้ครอบคลุมทุกระดับจึงเลือกโรงพยาบาลที่เป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัดของทุกจังหวัด และสุ่มเลือกโรงพยาบาลชุมชนจากโรงพยาบาลชุมชนทั้งหมดในจังหวัดตามขนาดสัดส่วนของแต่ละจังหวัด

ขั้นตอนที่ 3 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาจากพยาบาลเทคนิค และพยาบาลวิชาชีพที่เป็นผู้บริหารและปฏิบัติ ซึ่งปฏิบัติงานในแผนกที่เกี่ยวข้องกับ

สตรี คือ ที่หน่วยฉุกเฉิน หน่วยจิตเวชและให้คำปรึกษา แผนกสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา แผนก ศัลยกรรมหญิง แผนกผู้ป่วยในที่มีผู้ป่วยสตรีพักรักษาตัวอยู่ และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเป็นจำนวน 1300 ฉบับ ได้รับ แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์คืนจำนวน 1043 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.23

สำหรับจำนวนพยาบาลที่เข้าร่วมในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพกำหนดไว้ 100 ราย หรือจนกว่าจะได้ ข้อมูลที่อิ่มตัว ใช้วิธีการเลือกตามสะดวก (convenient sampling) โดยเลือกพยาบาลที่ปฏิบัติงานใน แผนกที่เกี่ยวข้องกับสตรี คือ หน่วยฉุกเฉิน หน่วยจิตเวชและให้คำปรึกษา แผนกสูติศาสตร์และนรีเวช วิทยา แผนกศัลยกรรมหญิง แผนกผู้ป่วยในที่มีผู้ป่วยสตรีพักรักษาตัวอยู่ จากโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลประจำจังหวัด และโรงพยาบาลชุมชน จากจังหวัดข้างต้น เป็นภาคเหนือตอนบน 2 จังหวัด คือ เชียงใหม่ และลำปาง เป็นภาคเหนือตอนล่าง 2 จังหวัด คือ จังหวัด สุโขทัย และพิษณุโลก โดยเน้น ในผู้ที่มีความยินดีที่จะให้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แนวคำถามในการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์รายบุคคล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแนว คำถามกว้างๆ เพื่อสำรวจประสบการณ์ในการให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่สตรีถูกสามีกระทำความรุนแรง และการให้บริการทางสุขภาพ

ชุดที่ 2 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ประสบการณ์ในการให้บริการทาง สุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง ทักษะเกี่ยวกับการให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามี กระทำความรุนแรง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง และความรู้เรื่องความรุนแรงต่อสตรี ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากข้อมูลเชิงคุณภาพและการทบทวนวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้อง

แบบสอบถามเพื่อสำรวจประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาลในการให้บริการทางสุขภาพ แก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง มีคำถาม 12 ข้อใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามย่อยรวมทั้งหมด 39 ข้อ ให้ตอบว่ามีประสบการณ์หรือเคยปฏิบัติหรือไม่ ถ้าไม่ได้ปฏิบัติเป็นเพราะอะไร

แบบสอบถามเพื่อสำรวจ ทักษะของพยาบาลเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับสตรีซึ่งแบ่ง ออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วยคำถามย่อยทั้งหมด 29 ข้อ ถ้ามีคะแนนสูงแสดงว่ามีความเชื่อที่เหมาะสม และเป็นธรรมและเป็นธรรมต่อผู้กระทำและผู้ถูกกระทำความรุนแรง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 ความตระหนักในปัญหาความรุนแรงต่อสตรี ถ้ามีคะแนนสูงแสดงว่ามีความตระหนักมาก

ด้านที่ 2 การไม่ยอมรับเรื่องการใช้ความรุนแรงต่อสตรี ถ้าคะแนนสูงแสดงว่าไม่ยอมรับให้มีการใช้ความรุนแรง

ด้านที่ 3 ทศนคติด้านความอับอาย ถ้าคะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบคิดว่าไม่ใช่เรื่องน่าอับอายสำหรับผู้หญิงและครอบครัวแต่เป็นเรื่องน่าอับอายสำหรับสามี

ด้านที่ 4 การกระทำความรุนแรงต่อสตรีเป็นการทำผิด ถ้าคะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบคิดว่าการใช้ความรุนแรงเป็นการทำผิด

สำหรับกรณีวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมา ใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนโดยวิเคราะห์ทั้งรายด้านและโดยรวม เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ ว่ามีคะแนนสูงมากน้อยเพียงใดจึงได้ปรับฐานคะแนนให้เต็ม 100 คะแนน นอกจากนั้นได้วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนตามลักษณะส่วนบุคคลของตัวอย่างด้วยสถิติที (t-test) กำหนดไว้ว่ามีความแตกต่างเมื่อค่า p เท่ากับ .05 หรือน้อยกว่า

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้สำรวจ ทศนคติเกี่ยวกับการให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรงด้วย ซึ่งแบบสอบถามในส่วนนี้ประกอบด้วยคำถาม 3 ด้าน คือ ด้านการคัดกรอง การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และการให้คำปรึกษา จำนวน 30 ข้อ ข้อความมีความหมายเชิงบวกและเชิงลบ ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 อันดับ กำหนดให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว มีความหมายของคำตอบดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นหรือความรู้สึกตรงกับข้อความในประโยคนั้นมากที่สุด

เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นหรือความรู้สึกตรงกับข้อความในประโยคนั้นเป็นส่วนมาก

เห็นด้วยเล็กน้อย หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นหรือความรู้สึกตรงกับข้อความในประโยคนั้นบ้างเล็กน้อย

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นหรือความรู้สึกไม่ตรงกับข้อความในประโยคนั้นเลย

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามที่มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบการให้คะแนนขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อคำถามดังนี้

	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4	1
เห็นด้วย	3	2
เห็นด้วยเล็กน้อย	2	3
ไม่เห็นด้วย	1	4

การแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ประเมินระดับทัศนคติเกี่ยวกับการให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรงรายข้อและโดยรวม ถ้าคะแนนสูงแสดงว่ามีทัศนคติเกี่ยวกับการให้บริการสุขภาพแก่สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงดี

แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง มีคำถาม 10 ข้อใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามย่อยรวมทั้งหมด 58 ข้อ ให้อ่านและเลือกตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ในแต่ละข้อใหญ่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอื่นๆเพื่อเติมได้

แบบสอบถามเพื่อสำรวจความรู้เรื่องความรุนแรงต่อสตรี มีข้อคำถาม 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยคำถามย่อยรวมทั้งหมด 33 ข้อ ให้อ่านและเลือกตอบว่าใช่ ไม่ใช่ หรือไม่ทราบ ส่วนใหญ่เป็นข้อความที่มีความหมายเชิงบวก การให้คะแนนจะให้ 1 คะแนน ถ้าตอบถูก จะให้คะแนน 0 ถ้าตอบผิดหรือตอบว่าไม่ทราบ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแนวคำถามในการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์รายบุคคล รวมทั้งแบบสอบถามประสบการณ์ในการให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง ทัศนคติเกี่ยวกับการให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง และความรู้เรื่องความรุนแรงต่อสตรี ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน หลังจากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ทัศนคติเกี่ยวกับการให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง และความรู้เรื่องความรุนแรงต่อสตรี ไปทดลองใช้กับพยาบาลที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 20 ราย โดยวิธีทดสอบซ้ำ (test-retest) และทำการวัดซ้ำห่างกัน 1 สัปดาห์ โดยแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามีกระทำความรุนแรง และความรู้เรื่องความรุนแรงต่อสตรี มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .82 และ .85 ตามลำดับ

การเก็บข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บข้อมูลมีดังนี้

1. ทำหนังสือจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก และกำแพงเพชร เพื่อชี้แจงรายละเอียด ขอข้อมูลประชากร และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ภายหลังได้รับการอนุมัติผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 เริ่มเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลในจังหวัดเชียงใหม่ได้แก่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลนครพิงค์และโรงพยาบาลจอมทอง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัดอื่น ๆ อีก 7 จังหวัด ติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือกับฝ่ายการพยาบาลประจำโรงพยาบาลโดยใช้โทรศัพท์และจดหมาย เพื่อรับสมัครผู้ที่สนใจจะให้ข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์รายบุคคล โดยผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของโครงการ คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลและขั้นตอนการเก็บข้อมูล ในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพในขั้นที่ 1 และข้อมูลเชิงปริมาณในขั้นที่ 2 ในระยะต่อมา พร้อมทั้งนัดวันเวลา ในการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์รายบุคคล

2.2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยกำหนดไว้กลุ่มละ 6-8 คน แต่ละกลุ่มใช้เวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง ส่วนการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลทำไปในช่วงเดียวกับการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มในแต่ละโรงพยาบาล การสัมภาษณ์แต่ละครั้งกำหนดไว้ไม่เกิน 90 นาที สถานที่ที่เป็นห้องประชุมที่ฝ่ายการพยาบาลแต่ละโรงพยาบาลจัดไว้ให้ การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์รายบุคคลใช้แบบกึ่งมีโครงสร้าง คือมีแนวคำถามกว้างๆ เป็นแนวทางแล้วจะลึกตามแต่ข้อมูลที่ปรากฏออกมา

3. ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการทบทวนวรรณกรรมและใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รวบรวมไว้ในช่วงแรก นำแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและหาความเชื่อถือได้

4. ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการส่งแบบสอบถาม พร้อมแนบจดหมายอนุญาตให้เก็บข้อมูล และแบบพิกษสิทธิ์และไปยังฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาล เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้อธิบายรายละเอียดไว้ตั้งแต่ที่ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยกำหนดเวลาในการรวบรวมแบบสอบถามไว้ เป็นเวลา 30 วัน และให้ส่งกลับมายังผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)
2. ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ ต่อไปนี้

2.1 ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลส่วนบุคคล
คะแนนความรู้ ทักษะคิด การปฏิบัติการพยาบาล และความคิดเห็น

2.2 ใช้สถิติที (t- test) วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ทักษะคิด
ประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสุขภาพแก่สตรีที่ถูกสามี
กระทำความรุนแรงตามลักษณะบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง